

Waterschap Brabantse Delta

Bestuursrapportage 1-2025

Colofon

De Bestuursrapportage 1-2025 is een uitgave van waterschap Brabantse Delta.
Meer informatie over het waterschap vindt u op www.brabantsedelta.nl

Datum:

1 mei 2025

Afbeelding:

Werkzaamheden project afvalwaterpersleiding (AWP) 2.0, locatie Hoeven

Inhoudsopgave

Colofon.....	2
1. Inleiding.....	4
2. Voortgang programma's	5
2.1 Inleiding.....	5
2.2 Programma Waterketen	5
2.3 Programma Waterveiligheid en Vaarwegen.....	5
2.4 Programma Watersystemen	5
2.5 Programma Klimaat en Duurzaamheid	6
2.6 Programma Innovatie en Digitale Transformatie	6
3. Financiën totaal waterschap	7
3.1 Inleiding.....	7
3.2 Financiën	7
3.3 Begrotingswijziging.....	8
3.4 Resultaat investeringen	9
4. Paragraaf bedrijfsvoering	10
5. Programmaplannen	13

1. Inleiding

Op basis van de Planning- en Controlcyclus 2025 worden er gedurende het jaar twee bestuursrapportages (buraps) opgesteld. Deze worden door het dagelijks bestuur vastgesteld en ter kennisname aan het algemeen bestuur aangeboden. Hierbij treft u bestuursrapportage 1-2025 aan met peildatum 1 mei 2025.

In 2024 zijn belangrijke stappen gezet om de Planning & Control (P&C)-cyclus te vernieuwen en te verbeteren. Dit betrof onder andere een nieuwe werkwijze voor programmasturing en een herziening van het kadernotaproces, met als doel efficiënter en effectiever te sturen op doelrealisatie.

In 2025 wordt de vernieuwde P&C-cyclus volledig toegepast. Dit betekent dat alle P&C-producten, zoals de kadernota, begroting, tussentijdse bestuursrapportages en jaarstukken, zijn afgestemd op de nieuwe programmasturing. Hierdoor ontstaat een integraler beeld van doelen, financiën, projecten en risico's. Het bestuur heeft hiermee beter inzicht in de voortgang en kan strategisch bijsturen waar nodig.

Daarnaast zal programmasturing in 2025 verder worden doorontwikkeld met aandacht voor:

- Het versterken van de sturing per programma.
- Het beter koppelen van exploitatieactiviteiten aan de programma's.
- Het bevorderen van integrale besluitvorming tussen de programma's om prioriteiten effectief af te wegen en synergie te realiseren.

Doel en leeswijzer

De doelstelling van de bestuursrapportage is het bestuur op beknopte en overzichtelijke wijze te informeren over de voortgang van de programma's in het lopende jaar. Daarnaast wordt er een inschatting gegeven van het bedrijfsresultaat en de investeringsuitgaven.

Als bijlagen bij deze bestuursrapportage zijn opgenomen:

- Bijlage 1 Belastingopbrengsten: een overzicht van de waterschapsbelastingen per taak en categorie
- Bijlage 2 Te autoriseren investeringen
- Bijlage 3 Afwijkingen uitgaven of inkomsten investeringen
- Bijlage 4 Resultaattabellen van de waterprogramma's

2. Voortgang programma's

2.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt een impressie gegeven van de voortgang van de programma's. Naast een beschrijving wordt visueel de voortgang van de activiteiten getoond ten opzichte van de begroting. Dit wordt geduid met de volgende kleurcodes:

	De activiteit is stopgezet
	De activiteit loopt achter op planning
	De activiteit loopt conform planning
	De activiteit loopt voor op planning

De cijfers geven het aantal activiteiten weer. Voor een beschrijving van de activiteiten wordt verwezen naar de resultaat tabellen van de programma's (zie bijlage 4).

2.2 PROGRAMMA WATERKETEN

Voortgang activiteiten programma Waterketen

Voor het programma Waterketen lopen 16 van de 19 activiteiten uit de resultaat tabel op schema. Bij het planvormingstraject / herontwerp van RWZI Dongemond lopen we wat vertraging op. De waterlijn en sliblijn van RWZI Dongemond hebben elk een eigen dynamiek. De waterlijn valt onder onze wettelijke zuiveringstaak en moet op tijd voldoen aan de nieuwe EU-richtlijnen voor stedelijk afvalwater. De sliblijn biedt kansen voor grondstoffen of energie, afhankelijk van externe ontwikkelingen en keuzes van derden. Er wordt gewerkt aan een voorstel om met deze verschillende dynamieken om te gaan.

2.3 PROGRAMMA WATERVEILIGHEID EN VAARWEGEN

Voortgang activiteiten programma Waterveiligheid en Vaarwegen

De doelrealisatie van het programma Waterveiligheid ligt op schema. De meeste activiteiten verlopen volgens planning, voor zowel waterveiligheid als vaarwegen. Eén activiteit, diepte conform vaarwegklassen en BRTN-diepten¹, loopt voor op planning. In 2025 is het grootste deel van de belangrijkste trajecten op voldoende diepte gebracht.

2.4 PROGRAMMA WATERSYSTEMEN

Voortgang activiteiten programma Watersystemen

¹ BRTN-diepten zijn de genormeerde (afgesproken) waterdiepten die horen bij de verschillende klassen van vaarwegen binnen het Basisrecreatietoernavertnet (BRTN)

Het programma Watersystemen bevat een groot aantal activiteiten. De zorg voor voldoende en gezond water en het zoeken van balans tussen te droog en te nat zijn uitdagingen die operationeel met succes worden aangepakt. Afgelopen jaar hebben we een relatief natte periode achter de rug met daarbij horende uitdagingen. Veel activiteiten van het programma liggen op koers qua uitvoering.

Nog steeds vraagt de haalbaarheid van de KRW-doelen onze aandacht. Meer energie is ingezet op grondbeschikbaarheid en de daarop volgende planvormingsfase. Desondanks is de kans reëel dat niet alle maatregelen voor eind 2027 zullen zijn uitgevoerd. Op basis van de projectenplanning, de extra ingepaste maatregelen in 2025 en andere KRW activiteiten voor 2025 wordt dit jaar een iets hogere realisatiegraad dan gepland van (cumulatief) 62% verwacht. Formele besluitvorming over de tussenevaluatie KRW in het algemeen bestuur wordt verwacht in het tweede kwartaal van 2025.

2.5 PROGRAMMA KLIMAAT EN DUURZAAMHEID

Voortgang activiteiten programma Klimaat en Duurzaamheid

Het programma Klimaat & Duurzaamheid streeft naar het verbeteren van inzichten, bewustwording en handelingsperspectieven met betrekking tot cruciale thema's. De activiteiten binnen het programma verlopen grotendeels volgens planning voor het behalen van de duurzaamheidsdoelstellingen binnen de watertaken. Vanwege beperkte capaciteit is de CO2-prestatieladder nu niet de meest geschikte methode. We richten ons liever op datagedreven werken en monitoring binnen het programma Klimaat & Duurzaamheid. De routekaart circulariteit wordt opgesteld zodra er personele capaciteit beschikbaar is.

2.6 PROGRAMMA INNOVATIE EN DIGITALE TRANSFORMATIE

Voortgang activiteiten programma innovatie en Digitale transformatie

Voor het programma Innovatie & Digitale Transformatie lopen 20 activiteiten uit de resultaat tabel op schema. Assetmanagement is in uitvoering conform plan en de verwachting is eind 2025 'instrumenteel' dichtbij het gewenste niveau ISO55000 te zitten. De organisatiebrede "verandering en verankering" vergt meer tijd.

3. Financiën totaal waterschap

3.1 INLEIDING

Het waterschap heeft als doel om zowel in het stedelijk als landelijk gebied een klimaatrobuust waterlandschap te creëren. In Brabant hebben we steeds meer te maken met langere periodes zonder neerslag en hoge temperaturen, maar ook met hoogwater door extreme regenval. Door het extreme weer worden de opgaven voor het waterschap uitdagender en relevanter. Er wordt extra ingezet op de wateropgaven in ons werkgebied om de klimaatextremen op te kunnen vangen. De vraagstukken zijn complex en vereisen een sterke verbinding met de opgaven van medeoverheden. Het waterschap zet hierbij actief in op innovaties, datagedreven werken en het verkrijgen van externe financiering en het stimuleren van anderen. Voor de extra inzet op de realisatie van de waterdoelen zijn middelen opgenomen in de begroting.

3.2 FINANCIËN

De bestuursrapportage laat op totaalniveau voor 2025 een verwacht voordeel zien van € 1,54 miljoen ten opzichte van de Begroting 2025.

Verwacht bedrijfsresultaat	Begroting 2025	Prognose Burap 1	Vershil
Resultaat taak Watersystemen	+5.939	+4.621	-1.318
Resultaat taak Zuiveringsbeheer	+2.100	+1.877	-223
Bedrijfsresultaat	+8.039	+6.497	-1.541

Tabel 1: Verwacht bedrijfsresultaat 2025 (bedragen x € 1.000, - / + = nadelig, - = voordelig)

Toelichting financiën

In 2025 wordt er voor de taak Zuiveringsbeheer een financieel voordeel verwacht van € 223.000. Het verwachte voordeel voor de taak Watersysteembeheer is € 1,318 miljoen. Voor de afwijkingen per programma wordt verwezen naar de programmaplannen in deze bestuursrapportage.

Hogere kosten processen

Het waterschap heeft in 2025 te maken met de volgende ontwikkelingen, waardoor de kosten voor de processen naar verwachting € 1,7 miljoen hoger uitvallen:

- De cao Werken voor waterschappen 2025-2026 laat voor 2025 een loonkostenontwikkeling zien die 0,8% hoger ligt dan de verwachte stijging uit de Begroting 2025 (+€ 0,5 miljoen)
- De prijzen uit de aanbesteding voor het maaionderhoud liggen aanzienlijk hoger dan vooraf geraamd (+€ 0,5 miljoen), vanwege hogere loon-, brandstof- en energiekosten, de eisen die gesteld worden aan verduurzaming van materieel en vanwege de gedragscode (inzet op meer ecologisch en zorgvuldig onderhoud).
- De kosten voor elektriciteit zijn hoger vanwege de gestegen netbeheerkosten (+€ 0,25 miljoen)
- De vervanging van het wagenpark verloopt langzamer dan gepland, hierdoor blijven voertuigen langer in gebruik, wat leidt tot oplopende onderhoudskosten (+€ 185.000).
- Het oppakken van extra activiteiten leidt tot hogere uitgaven, zoals de waardering van het cultureel erfgoed van het waterschap, wat moet leiden tot erfgoedbeleid (+€ 100.000) en het plaatsen van zonnepanelen op het bedrijfsgebouw RWZI Bath (+€ 70.000).
- Om de bezettingsprobleem binnen de operationele processen in de Waterketen (Bedienen en Onderhouden) op te lossen is er een voorstel voor uitbreiding van de formatie opgesteld. Momenteel kan de bijdrage vanuit Bedienen en Onderhouden aan de projecten van de Waterketen niet altijd gegarandeerd worden, is de druk op de wachtdiensten (te) groot en is de kennis en kunde van de operationele werking van de zuiveringstechnische werken (te)

kwetsbaar. Door de uitbreiding van de formatie kunnen er meer onderhoudswerkzaamheden in eigen beheer uitgevoerd worden (netto effect 2025: +€ 125.000)

- Verder zijn er nog diverse voor- en nadelen die per saldo ongeveer gelijk zijn. Zo zijn er voordelen op de kosten van ICT en chemicaliën en is er bij een aantal processen inleen nodig om doorgang van werkzaamheden te kunnen garanderen bij openstaande vacatures of vanwege zieke medewerkers.

KRW-impuls en stimuleringsregelingen

In 2025 zijn verder budgetneutraal een aantal inpasbare maatregelen opgenomen vooruitlopend op de KRW-impuls Brabant. Het gaat om kleine procesoptimalisaties op de RWZI's om meer stikstof en fosfaat te verwijderen daar waar het effluent op KRW-lichamen wordt geloosd, het uitvoeren van extra metingen en extra inzet van capaciteit bij het proces VTH om hotspots en bronnen van probleemstoffen op te sporen. Ter dekking zijn de uitgaven met betrekking tot de stimuleringsregelingen Klimaatbestendige ruimtelijke ontwikkeling en Klimaatadaptatie naar beneden bijgesteld. Er is meer tijd nodig om een stimuleringsregeling van de grond te krijgen waar derden gebruik kunnen maken op een manier die transparant, bestuurlijk gedragen is en tevens de rechtmatigheid borgt.

Lagere kapitaallasten

Tegenover de hogere kosten voor de processen staat een voordeel op de kapitaallasten van ruim € 1 miljoen. De rentekosten zijn ongeveer € 700.000 lager doordat er eind 2024 een langlopende lening is afgesloten tegen een lagere rente en een lager bedrag dan in de begroting is opgenomen. Verder ontstaat er een voordeel op de afschrijvingskosten van ruim € 300.000 doordat de planning van een aantal projecten is aangepast.

Hogere belastingopbrengsten

De verwachte belastingopbrengst is € 2,24 miljoen hoger. De prognose opbrengst watersysteembeheer gebouwd is € 1,66 miljoen voordelig, met name doordat de WOZ-waarden sterker zijn gestegen dan verwacht. De opbrengst zuiveringsheffing bedrijven is bijna € 0,6 miljoen voordelig door een hogere inschatting van de vervuilingseenheden bij de meetbedrijven.

3.3 BEGROTINGSWIJZIGING

Zoals hierboven is te lezen bevat deze eerste bestuursrapportage over 2025 een aantal onontkoombaarheden en beleidskeuzes met financiële impact. Vandaar dat ervoor wordt gekozen het algemeen bestuur te vragen de cijfers van de bestuursrapportage vast te stellen als de nieuwe gewijzigde begroting. Op deze wijze wordt recht gedaan aan het budgetrecht van het algemeen bestuur, wordt de rechtmatigheid van uitvoering van de beleidskeuzes geborgd en wordt de financiële rechtmatigheid geborgd conform de nieuwe verslaggevingsregels. De besluitvorming is opgenomen in een separate adviesnota.

3.4 RESULTAAT INVESTERINGEN

In de Begroting 2025 is € 89,4 miljoen aan bruto investeringsuitgaven en € 76,6 miljoen aan netto investeringsuitgaven opgenomen. De verwachte realisatie bedraagt € 88,5 miljoen bruto (99%) en € 74,4 miljoen netto (97%).

Begrote investeringsuitgaven 2025

Investeringsuitgaven Begroting 2025	Netto Uitgaven	Subsidies/ Bijdragen	Bruto Uitgaven
Programma Waterketen	41,5	0,6	42,1
Programma Watersystemen	12,0	7,0	19,0
Programma Waterveiligheid	19,1	5,2	24,3
- Reguliere projecten waterveiligheid	4,4	3,1	7,5
- Regionale keringen	2,3		2,3
- HWBP-bijdrage	8,1		8,1
- Reguliere projecten vaarwegenbeheer	2,2		2,2
- Achterstand baggeren vaarwegen	2,1	2,1	4,2
Bedrijfsvoering	4,0	0,0	4,0
Totaal investeringsuitgaven	76,6	12,8	89,4

Tabel 2: Begrote bruto en netto investeringsuitgaven 2025 (bedragen x € 1 miljoen)

Verwachte investeringsuitgaven Burap 1-2025

Investeringsuitgaven Burap 1-2025	Netto Uitgaven	Subsidies/ Bijdragen	Bruto Uitgaven
Programma Waterketen	39,7	0,3	40,0
Programma Watersystemen	12,0	7,0	19,0
Programma Waterveiligheid	18,7	6,8	25,5
- Reguliere projecten waterveiligheid	4,6	4,6	9,2
- Regionale keringen	2,2		2,2
- HWBP-bijdrage	7,9		7,9
- Reguliere projecten vaarwegenbeheer	1,9	0,1	2,0
- Achterstand baggeren vaarwegen	2,1	2,1	4,2
Bedrijfsvoering	4,0	0,0	4,0
Totaal investeringsuitgaven	74,4	14,1	88,5

Tabel 3: Verwachte bruto en netto investeringsuitgaven 2025 (bedragen x € 1 miljoen)

Toelichting Waterketen

Naast de krapte in de markt wordt op dit moment gewerkt aan de toekomststudie voor RWZI Halsteren, waarvan de resultaten medio 2025 in het algemeen bestuur worden gepresenteerd. Mogelijk heeft dit een effect op de scope van het project Realisatie toekomstbestendige RWZI Nieuw-Vossemeer. Dit project is in afwachting van de studieresultaten dan ook tijdelijk on-hold gezet. Voor de nieuwbouw van rioolgemaal St. Willebrord moet het bestemmingsplan worden gewijzigd. Dit proces duurt langer dan voorzien. Inmiddels is dit door de gemeente gepubliceerd en kan de aanbesteding - afhankelijk van de uitkomst - in september plaatsvinden.

Toelichting Waterveiligheid

Een aantal grotere projecten bevinden zich in de voorbereidingsfase en verlopen voorspoedig, de netto uitgaven blijven vrijwel gelijk.

4. Paragraaf bedrijfsvoering

In deze paragraaf worden kort de belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van de bedrijfsvoering beschreven.

Nieuwe verslaggevingsregels waterschappen

Vanaf 2025 gelden er nieuwe verslaggevingsregels voor waterschappen. Om te voldoen aan de nieuwe wettelijke verplichtingen zijn de financiële verordening en de controleverordening geactualiseerd. Hierbij zijn tevens wijzigingen meegenomen die aansluiten op de vernieuwde Planning & control-cyclus met programmasturing.

Met ingang van het verslaggevingsjaar 2025 is het dagelijks bestuur verantwoordelijk voor het afleggen van verantwoording aan het algemeen bestuur over de financiële rechtmatigheid van de jaarstukken. De rol van de accountant wijzigt hierbij: voortaan beoordeelt de accountant uitsluitend het getrouwe beeld van de jaarrekening, inclusief de rechtmatigheidsverantwoording zoals opgesteld door het dagelijks bestuur. De accountant geeft dus geen zelfstandig oordeel meer over de rechtmatigheid, maar toetst deze binnen het bredere kader van de financiële verslaglegging. Deze wijziging versterkt de bestuurlijke verantwoordelijkheid en biedt het algemeen bestuur meer directe controle over de rechtmatigheid van financieel handelen binnen het waterschap.

Op basis van de aangepaste financiële verordening zijn de volgende nieuwe onderdelen opgenomen in de bestuursrapportage:

- Bijlage 2 bevat een overzicht van investeringen waarvoor naar verwachting in 2025 een investeringskrediet wordt aangevraagd. Het algemeen bestuur wordt gevraagd de investeringsbedragen te autoriseren, zodat het dagelijks bestuur de kredieten kan verstrekken.
- Daarnaast bevat bijlage 2 één investeringskrediet dat door het dagelijks bestuur is verstrekt, waarbij het toegekende bedrag tussen 100% en 120% van het door het algemeen bestuur geautoriseerde bedrag ligt. Conform afspraak wordt het algemeen bestuur gevraagd het bedrag boven de 100% aanvullend te autoriseren.
- In bijlage 3 is ter informatie een overzicht opgenomen van afwijkingen in uitgaven of inkomsten op door het algemeen bestuur geautoriseerde investeringen met een omvang > € 1 miljoen.

Voor een nadere toelichting zie bijlage 2 en 3. De besluitvorming over bijlage 2 is opgenomen in de aparte adviesnota 906003 “Eerste Begrotingswijziging 2025”.

Cao Werken voor waterschappen 2025-2026

De Vereniging werken voor waterschappen (Vww) en de vakbonden FNV en CNV Overheid hebben op 1 april 2025 overeenstemming bereikt over een onderhandelingsresultaat voor de cao-jaren 2025 en 2026. De leden van de Vww en de leden van de vakbonden hebben hier inmiddels mee ingestemd. De nieuwe cao gaat in op 1 januari 2025 met een looptijd van twee jaar. De hoofdlijnen van het akkoord:

- Het akkoord heeft een looptijd van twee jaar: van 1 januari 2025 tot en met 31 december 2026.
- Vanaf 1 januari 2025 krijgen werknemers elke maand € 50 bruto meer salaris.
- Daarnaast stijgen de salarissen met 3,3% per 1 januari 2025 en 1,0% per 1 januari 2026.
- Vanaf 1 maart 2026 worden de salarissen verder verhoogd met het gemiddelde prijsindexcijfer (CPI) van het jaar 2025, zoals vastgesteld door het CBS.

Voor 2025 werd eerder uitgegaan van een cao-loonkostenstijging van 3,5%. Met de inzichten van nu blijkt dat deze inschatting 0,82% te laag is. De financiële gevolgen zijn meegenomen in de prognoses van deze bestuursrapportage.

Versterking van weerbaarheid tegen militaire en hybride dreigingen

De Tweede Kamer heeft opgeroepen tot een brede maatschappelijke aanpak tegen militaire en hybride dreigingen. In dit kader wordt naar verwachting in oktober 2025 de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke) van kracht. Deze wet implementeert de Europese Critical Entities Resilience Directive (CER-richtlijn) en heeft als doel de vitale infrastructuur en economische activiteiten in Europa zo veel mogelijk te beschermen. De Wwke verplicht organisaties die essentiële diensten verlenen, zoals een waterschap, om op basis van een risicobeoordeling passende technische, beveiligings- en organisatorische maatregelen te nemen. Hiermee wordt de fysieke weerbaarheid verhoogd, zodat verstoringen van vitale maatschappelijke functies zoveel mogelijk worden voorkomen. Vooruitlopend op de inwerkingtreding van de wet wordt van organisaties verwacht dat zij zich voorbereiden op deze nieuwe verplichtingen.

Toekomstbestendige wachtdiensten

Als waterschap dragen we grote verantwoordelijkheid voor waterbeheer en bescherming van de regio tegen wateroverlast. Wachtdiensten spelen hierin een cruciale rol, doordat er snel gereageerd kan worden in noodsituaties. Dit vraagt om een goed georganiseerde structuur die continuïteit, naleving van de Arbeidstijdenwet en duurzame inzetbaarheid van medewerkers waarborgt.

Begin 2025 hebben we een extern bureau opdracht gegeven om onze wachtdiensten te evalueren. Het doel is inzicht te krijgen in de huidige situatie en te beoordelen of deze toekomstbestendig is ingericht. De uitkomsten van dit onderzoek worden later in 2025 verwacht.

Veiligheid en gezondheid van onze medewerkers en derden

Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E)

De veiligheid en gezondheid van onze medewerkers en derden staan centraal. In 2025 en 2026 stellen we een actuele Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) op om risico's beter in kaart te brengen en gerichte maatregelen te nemen. Hoewel al diverse stappen zijn gezet, blijken deze nog niet altijd effectief, bijvoorbeeld op het gebied van ATEX, elektrische veiligheid, machineveiligheid en fysieke belasting. Tegelijkertijd stellen wet- en regelgeving steeds strengere eisen aan veilig werken.

Veiligheidscultuur versterken

Naast technische maatregelen zetten we in op het verbeteren van de veiligheidscultuur. Door de implementatie van de Safety Culture Ladder vergroten we het veiligheidsbewustzijn binnen de organisatie en stimuleren we houding en gedrag gericht op naleving van procedures.

Focus op ATEX

Een belangrijk onderdeel van onze veiligheidsaanpak is de naleving van de Europese richtlijn ATEX, die explosieveiligheid in risicovolle omgevingen reguleert. Een goed ontwikkelde ATEX-organisatie minimaliseert explosierisico's en draagt bij aan een veilige werkomgeving voor zowel medewerkers als de omgeving. De komende periode investeren we in het verbeteren van kennis en expertise in de organisatie, het beleggen van verantwoordelijkheden en het waarborgen van naleving van wet- en regelgeving.

Campagne de 'Klimaatlaarzen van de toekomst'

Vrijdag 31 januari onthulden we op de Grote Markt in Breda de 'Klimaatlaarzen' van de toekomst. De opvallende Klimaatlaarzen zijn voorzien van een extra dikke zool van 40 centimeter. Hiermee vragen we aandacht voor het steeds extremere weer. Het doel: inwoners van Midden- en West-Brabant weerbaar maken tegen wateroverlast. Droge voeten zijn immers niet langer vanzelfsprekend. We deden dat precies op het moment dat de belastingaanslag voor het waterschap op de deurmat viel bij alle inwoners. In de campagne wezen we ook op het belang van de jaarlijkse waterschapsbelasting, die steeg gezien de uitdagingen die spelen. Bij de belastingaanslag vonden

inwoners ook meer informatie om zelf stappen te zetten naar een beter klimaat. Naast de belastingbijsluiter was de campagne te zien op sociale media, op buitenreclame in bushokjes, in gastlessen op scholen en in de lokale huis-aan-huis kranten.

Foto: Campagne de klimaatlaarzen van de toekomst

Aanpassing belastingstelsel

Het nieuwe belastingstelsel, dat op 18 april 2024 door de Tweede Kamer is aangenomen en inmiddels ook door de Eerste Kamer is behandeld, treedt op 1 januari 2026 in werking. Dit stelsel draagt bij aan een eerlijkere verdeling van de lasten tussen huishoudens, agrariërs en bedrijven. Door het profijtbeginsel beter toe te passen – wie meer profijt heeft, betaalt meer – worden de heffingen beter afgestemd op de belangen en omstandigheden van specifieke gebieden.

Daarnaast biedt het nieuwe stelsel ruimte voor belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen, zoals duurzaamheid, de circulaire economie en de energietransitie. Met de voorgestelde aanpassingen aan de zuiverings- en verontreinigingsheffing streven waterschappen ernaar het gebruik van milieu- en mensbelastende stoffen te verminderen. Bovendien maakt het stelsel het mogelijk om kosten voor plusvoorzieningen (activiteiten bovenop reguliere taken) in rekening te brengen en bedrijven een lagere heffing op te leggen wanneer waardevolle grondstoffen uit afvalwater worden teruggewonnen.

Waterschap Brabantse Delta is gestart met de implementatie van het nieuwe stelsel en heeft in 2025 een kostentoedelingsonderzoek uitgevoerd, waarin onder andere relevante gebiedskenmerken en rekenkundige kostentoedelingspercentages zijn beoordeeld. De resultaten van dit onderzoek worden momenteel meegenomen in het bestuurlijke besluitvormingsproces rondom de kostentoedelingsverordening die vanaf 2026 zal gelden.

Financiering

In 2025 zijn er nog geen langlopende leningen aangetrokken, mede omdat in november 2024 al een lening is afgesloten. Om aan te sluiten bij de uitgavenspreiding zal het waterschap in 2025 op meerdere momenten leningen aantrekken. Hiermee wordt tevens het renterisico beperkt in de huidige onzekere en volatiele rentemarkt. De financieringsbehoefte wordt in 2025, naast

langlopende leningen, ook ingevuld met rekening-courantkrediet. In het eerste kwartaal van 2025 is het waterschap ruimschoots binnen de wettelijk vastgestelde kasgeldlimiet, renterisiconorm en drempelbedrag voor schatkistbankieren gebleven. De verwachting is dat dit gedurende het gehele jaar zo zal blijven.

In 2025 heeft de Europese Centrale Bank (ECB) haar rentetarieven verder verlaagd. De verwachting is dat in 2025 de ECB de korte rentetarieven gedurende het jaar nog verder gaat verlagen. Over de ontwikkeling van de lange rente lopen de verwachtingen uiteen: de meeste financiële instellingen voorzien een stabilisatie of een lichte stijging. De prognoses kennen echter een grote onzekerheid, vooral vanwege de geopolitieke ontwikkelingen.

Risico's

De huidige geopolitieke situatie is uiterst onvoorspelbaar en brengt aanzienlijke onzekerheden met zich mee. Voorspellingen dienen daarom met de nodige voorzichtigheid te worden gedaan. De financiële gevolgen van de geopolitieke situatie - zoals importheffingen en oorlogsdreiging – zijn op korte termijn moeilijk in te schatten. Dit leidt tot grote onzekerheid in de rente- en prijsontwikkelingen.

Proces risicomanagement

Risicomanagement omvat het identificeren, analyseren, beoordelen en evalueren van risico's. Ook het benoemen en uitvoeren van risicobeheersingsmaatregelen is een onderdeel van risicomanagement. De bedrijfswaarden en de bijbehorende waardenmatrix spelen een essentiële rol bij het beoordelen van risico's en het prioriteren van beheersmaatregelen. Bij het vaststellen van de maatregelen richten we ons op activiteiten die de kans van optreden verkleinen of de gevolgen ervan beperken.

Voorheen lag de focus bij het identificeren en classificeren van risico's op de (mogelijke) financiële gevolgen. Dit sluit aan bij de verplichtingen die voortvloeien uit de Waterschapswet. De wet vereist dat waterschappen inzicht krijgen in hun risico's en de financiële middelen om deze risico's af te dekken. Inmiddels zijn de belangrijkste risico's op meerdere facetten inzichtelijk gemaakt.

In onderstaande tabel belichten we kort de tien belangrijkste risico's die van invloed zijn op de realisatie van de programma's, inclusief enkele voorbeelden van maatregelen die genomen worden om de risico's te verminderen. De maatregelen zijn zeker niet uitputtend .

Tabel met de tien grootste risico's die van invloed zijn op de realisatie van de programma's, inclusief enkele voorbeelden van maatregelen die genomen worden om de risico's te verminderen

Informatieveiligheid/ cybercriminaliteit	• Implementatie Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO) en toetsen van status en effecten • Het in 2025 deelnemen aan het waterschapsbrede Security Operations Center
Klimaatverandering, extremere weersomstandigheden, zeespiegelstijging	• Met netwerkpartners inventariseren, inspelen en veerkrachtig reageren op klimaatextremen • Klimaatadaptieve maatregelen nemen met aandacht voor bewustwording en risico-acceptatie
Krapte op de arbeidsmarkt	• Versterken imago door inzet werkgeversmerk Waterwerk raakt ons allemaal • Extra aandacht voor werving, onboarding, opleiding en ontwikkeling van medewerkers
Vertraging in uitvoering projectportfolio	• Werken aan een gedifferentieerde marktstrategie waarbij opdrachten voor werken worden gesplitst en door kleinere (regionale) aannemers sneller en goedkoper kunnen worden uitgevoerd
We slagen er niet in om al onze KRW-maatregelen uit te voeren	• Het versterken van het planvormingsproces en de anticiperende en strategische grondpositie • Inzetten op het KRW impulsprogramma
Onvoldoende robuust watersysteem	• Samenwerken met andere (overheids)partners en hierbij denken als één overheid • Het implementeren van de Rijksbrief "Water en Bodem sturend"
Falende kunstwerken en installaties	• Het stelselmatig inspecteren van de onderhoudstoestand van de assets • M.b.v. asset- en risicomanagement goed onderhouden van keuzes (instandhouden/vernieuwen)
Het onvoldoende waarborgen van veiligheid en gezondheid	• Actualiseren Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) en borgen beheersmaatregelen • Implementatie Safety Culture Ladder t.b.v. organisatiebreed veiligheidsbewustzijn
Onvoldoende herstelplannen	• Het in 2025 opstellen van het visiedocument 'Toekomstbestendige crisisaanpak' met een doorkijk tot 2035 en de kernboodschap 'samen breed voorbereid'
Netcongestie/stroomuitval	• Samen met netbeheerders de energievoorziening meer strategisch vormgeven. Inzetten op energiereductie, slim energiemanagement, opslagsystemen en duurzame opwek achter de meter

5 PROGRAMMAPLANNEN BURAP 1-2025

Waterschap
Brabantse Delta

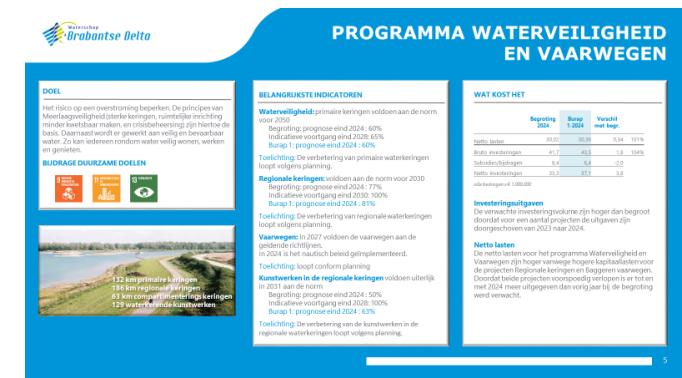
Waterprogramma's en ontwikkelprogramma's

De programma's zijn onderverdeeld in drie waterprogramma's (Watersystemen, Waterveiligheid & Vaarwegen en Waterketen) en twee ontwikkelprogramma's (Innovatie & Digitale Transformatie en Klimaat & Duurzaamheid). Voor de ontwikkelprogramma's zijn de kosten niet afzonderlijk in beeld gebracht. De activiteiten in deze programma's dragen altijd bij aan de drie waterprogramma's. De kosten voor deze activiteiten maken zodoende integraal onderdeel uit van de waterprogramma's. Een uitzondering hierop zijn de investeringen voor bedrijfsvoering. Deze zijn gezien het geringe bedrag niet verder uitgesplitst naar de ontwikkelprogramma's.

Elk programma heeft een programmaplan met dezelfde opbouw. Op het eerste blad wordt het doel van het programma toegelicht en is aangegeven aan welke duurzame ontwikkeldoelen het programma bijdraagt. Verder worden de belangrijkste indicatoren voor het programma weergegeven en kort toegelicht. Tot slot is een tabel opgenomen met de kosten (bruto lasten, baten en investeringen) en worden afwijkingen > € 200.000 kort toegelicht.

Het volgende blad beschrijft de belangrijke thema's van het programma. Per thema wordt ingegaan op het doel wat we willen bereiken en wat we daarvoor op hoofdlijnen doen en of we op koers liggen. Tot slot worden de belangrijkste risico's en aandachtspunten per programma toegelicht.

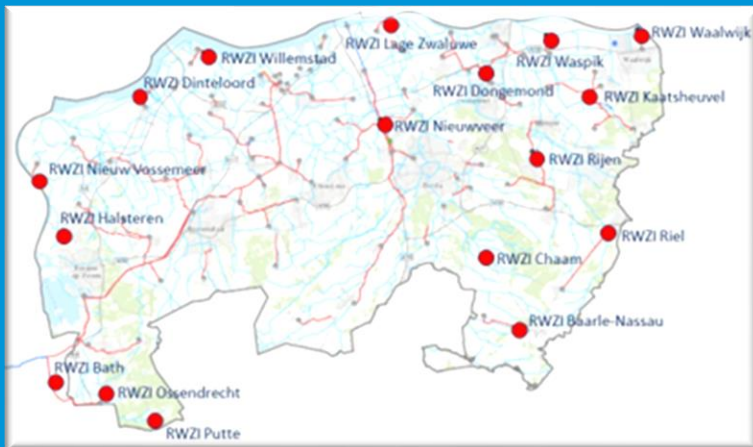
In de bijlagen bij de Burap zijn tabellen opgenomen met de concrete resultaten. Deze geven aan waar het waterschap op stuurt om haar doelen te bereiken. Hierbij is aangegeven wat het einddoel is, in welk jaar dat gerealiseerd moet zijn en wat er in 2025 wordt gedaan om het einddoel te behalen. Tot slot is voor de waterprogramma's aangegeven wat voor soort verplichting het is conform de uitgangspunten in het waterbeheerprogramma (resultaatverplichting, inspanningsverplichting of een eigen wens).

DOEL

De waterketen flexibeler, duurzamer en toekomstgericht maken; hierbij blijvend zorgend voor een goede waterkwaliteit. We voeren de kerntaken efficiënter uit, werken intensiever in- en extern samen, zijn meer omgevingsgericht, halen meer waarde uit data en stellen het bestuur beter in staat op hoofdlijnen te sturen.

BIJDRAGE DUURZAME DOELEN

BELANGRIJKSTE INDICATOREN

Transport en zuiveren afvalwater

- Tijdige implementatie Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater
- Beoordelen gevolgen verandering systematiek vergunningverlening RWZI's per 2026
- Ondersteunen en uitvoeren KRW plannen geïnitieerd vanuit programma watersystemen.

Prognose eind 2025 burap 1: Conform planning

Toelichting: Alle bovengenoemde punten zijn in voorbereiding.

Transitie naar een duurzame waterketen

- Inzetten op ontmengen / afkoppelen, besparen en hergebruiken
- Opstellen en blijven uitvoeren toekomstgericht beleid en planvorming
- Starten met invulling geven aan actieplan biodiversiteit

De concrete doorvertaling van de indicatoren vindt plaats in resultaatentabellen waarover op hoofdlijnen zal worden gerapporteerd in de bestuursrapportages in 2025.

Prognose eind 2025 burap 1: Conform planning

Toelichting: Alle bovengenoemde punten zijn in voorbereiding

WAT KOST HET

Programma Waterketen	Begroting 2025	Prognose Burap 1	Vershil
Bruto lasten	99,00	99,32	+0,32
Baten	2,27	2,41	+0,14
Netto lasten	96,73	96,91	+0,18
Bruto investeringen	42,1	40,0	-2,10
Subsidies/bijdragen	0,6	0,3	-0,30
Netto investeringen	41,5	39,7	-1,80

alle bedragen x € 1.000.000

Lasten en baten

De verwachte bruto lasten zijn € 320.000 hoger dan begroot, met name door de hogere kosten voor elektriciteit als gevolg van de gestegen netbeheerkosten. Voor een meer uitgebreide verklaring van de verschillen zie paragraaf 3.2 Financiën.

Investeringsuitgaven

Naast de krapte in de markt wordt op dit moment gewerkt aan de toekomststudie voor RWZI Halsteren, waarvan de resultaten medio 2025 in het AB worden gepresenteerd. Mogelijk heeft dit een effect op de scope van het project Realisatie toekomstbestendige RWZI Nieuw-Vossemeer. Dit project is in afwachting van de studieresultaten dan ook tijdelijk on-hold gezet. Voor de nieuwbouw van rioolgemaal St. Willebrord moet het bestemmingsplan worden gewijzigd. Dit proces duurt langer dan voorzien. Inmiddels is dit door de gemeente gepubliceerd en kan de aanbesteding - afhankelijk van de uitkomst - in september plaatsvinden.

THEMA: TRANSPORT EN ZUIVEREN AFVALWATER / doelstelling:

Het programma waterketen is verantwoordelijk voor het transporten en zuiveren van afvalwater. Dit is een wettelijke en maatschappelijke taak. We voldoen aan eisen en afspraken die de wetgever, partners en wijzelf verlangen. Zolang een echte systeemverandering niet haalbaar is passen we installaties en processen aan om toe te werken naar de transitie van de waterketen. In de uitvoering worden niet-wettelijke taken, die steeds belangrijker worden, afgewogen. Dit zijn taken zoals energie, klimaat en circulariteitsdoelen van de waterschappen en haar partners. Dit doen we volgens de principes van assetmanagement. De implementatie van de principes van assetmanagement komt in 2025 in een volgende fase.

THEMA: TRANSITIE NAAR EEN DUURZAME EN INNOVATIEVE WATERKETEN / doelstelling:

Met het einddoel voor ogen transformeren en bouwen we naar een duurzame en houdbare waterketen. Deze voegt optimaal waarde toe aan de samenleving, omgeving en toekomstige generaties. Een waterketen die de ruimte biedt om eigen keuzes te maken. De wijze van afvalwater zuiveren is op termijn niet meer toekomstbestendig. Daarom wordt ingezet op een transitie om vanuit de huidige werkwijze naar een toekomstbestendige werkwijze te komen. Daarbij ligt niet alleen de focus op de huidige watertaken, maar ook op een circulaire waterketen. Het komende jaar zien we dit vooral terug in initiatieven in de energietransitie, de Europese Richtlijn Stedelijk afvalwater en pilots om te komen tot afkoppelen van regenwater. Dit doen we gefaseerd, in 2025 werken we aan een toekomstbestendig plan voor de RWZI Dongemond, met de kennis van nu. Ook werken we aan een strategische visie die ons helpt om naar de toekomst toe keuzes te maken.

De volgende onderwerpen komen daarin aan bod;

- Afvalbenadering naar de grondstofbenadering zoals hergebruik van effluent en van hoogwaardige productkostenbenadering naar de waarde benadering.
- Waarde in de vermindering van broeikasgassen, klimaatneutraal of -positief worden, oppervlaktewaterkwaliteit en voldoende water.
- Naast de eisen die aan de waterketen gesteld worden, zoeken we kansen om extra waarde toe te voegen.

Daarnaast dragen we via onze verbonden partijen, zoals SNB, ook steeds meer bij aan een duurzame waterketen.

Vanuit het programma Klimaat en Duurzaamheid worden steeds meer initiatieven overgedragen naar de waterprogramma's. Voor het programma Waterketen betekent dit gestart wordt met de uitvoering van het waterbesparingsplan en grondstofterugwinning uit influent. Gedurende 2025 is de verwachting dat er nog meer activiteiten worden overgedragen vanuit het programma Klimaat en Duurzaamheid.

RISICO'S EN AANDACHTSPUNTEN:

De gevolgen van de Richtlijn Stedelijk Afvalwater zijn nog niet helemaal duidelijk. We proberen inzicht te krijgen in de gevolgen van deze wetgeving en brengen in beeld wat voor maatregelen we moeten nemen op diverse locaties.

De lozingsnormen voor de RWZI's worden mogelijk aangepast en strenger, dit kan forse consequenties hebben voor de zuivering en energieverbruik. Dit komt onder andere als gevolg van de KRW. Ook hier geldt dat we de gevolgen in beeld brengen om zo tot passende maatregelen te kunnen komen.

Binnen de waterketen staan we de komende jaren voor forse investeringen. Voor het realiseren hiervan zal de druk en benodigde ondersteuning toenemen bij met name de operationele processen. We vragen veel van onze installaties in combinatie met de ambities en bijbehorende (zuiverings)capaciteit. Om de betrouwbaarheid van onze installaties te waarborgen, investeren we in extra personeel binnen de processen Bedienen en Onderhouden.

In het investeringsprogramma lopen we tegen problemen aan zoals stikstof, KRW, PFAS en andere zorgwekkende stoffen en beschikbaarheid van uitvoerende partijen. Daarom is er een taskforce stikstof opgericht.

PROGRAMMA WATERVEILIGHEID EN VAARWEGEN

DOEL

Het risico op en van een overstroming beperken. De principes van Meerlaagsveiligheid (sterke keringen, ruimtelijke inrichting minder kwetsbaar maken, en crisisbeheersing) zijn hiertoe de basis. Daarnaast wordt er gewerkt aan veilig en bevaarbaar water. Zo kan iedereen rondom water veilig wonen, werken en genieten.

BIJDRAGE DUURZAME DOELEN

BELANGRIJKSTE INDICATOREN

Waterveiligheid:

Primaire keringen

voldoen aan de norm voor 2050 / KPI eind 2025 : 64%

Regionale keringen

voldoen aan de norm voor 2030 / KPI eind 2025 : 91%

Prognoses eind 2025 burap 1: 64% (primair) en 91% (regionaal)

Toelichting: de verbetering van de primaire en regionale keringen loopt volgens planning.

Vaarwegen:

In 2027 voldoen de vaarwegen aan de geldende richtlijnen / KPI eind 2025: 70%

Prognose eind 2025 burap 1: 70%

Toelichting: loopt conform planning.

Muskusrattenbeheer:

In 2035 zijn de muskusratten teruggedrongen tot aan de landsgrens / KPI eind 2025: -10% (10% minder vangsten).

Prognose eind 2025 burap 1: -10%

Toelichting: loopt conform planning

Strategisch Crisismanagement: In 2027 werken we volgens de principes van Strategisch Crisismanagement
KPI eind 2025: visie toekomstbestendige crisisaanpak is opgesteld
Prognose eind 2025 burap 1: visie is opgesteld
Toelichting: loopt conform planning

WAT KOST HET

Programma Waterveiligheid	Begroting 2025	Prognose Burap 1	Verschil
Bruto lasten	37,45	37,28	-0,16
Baten	2,15	2,20	+0,05
Netto lasten	35,30	35,09	-0,21
Bruto investeringen	24,3	25,5	+1,20
Subsidies/bijdragen	5,2	6,8	+1,60
Netto investeringen	19,1	18,7	-0,40

alle bedragen x € 1.000.000

Lasten en baten

Alleen afwijkingen > € 200.000 op de bruto lasten en of baten worden toegelicht (conform de financiële verordening).

Investeringsuitgaven

Een aantal grotere projecten bevinden zich in de voorbereidingsfase en verlopen voorspoedig, de netto uitgaven blijven vrijwel gelijk.

THEMA: WATERKERINGEN OP ORDE

Primaire waterkeringen / doelstelling:

In 2050 moeten alle primaire waterkeringen in Nederland aan de norm voldoen. Dit gebeurt binnen het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Vrijwel de gehele verbeteropgave voor waterschap Brabantse Delta is opgenomen op het Hoogwaterbeschermingsprogramma. De geprogrammeerde verbeterprojecten gaan volgens planning. Voor één normtraject (Keizersveer-Waalwijk) wordt een trajectaanpak doorlopen. Die trajectaanpak verloopt volgens planning.

Regionale waterkeringen / doelstelling:

In 2030 moeten alle regionale waterkeringen in Noord-Brabant aan de norm voldoen. Het waterschap heeft een verbeteropgave bij de regionale waterkeringen langs het Markkanaal en Drongelense Kanaal. De voorbereidingen van deze projecten lopen volgens planning. In 2025 is gestart met de scenarioanalyse "doelmatig beheer en onderhoud van regionale keringen in relatie tot eigendom". De scenarioanalyse verloopt voorspoedig en is geagendeerd voor bespreking in de commissie Waterveiligheid en Vaarwegen van juni 2025.

Muskus- en beverrattenbeheer / doelstelling:

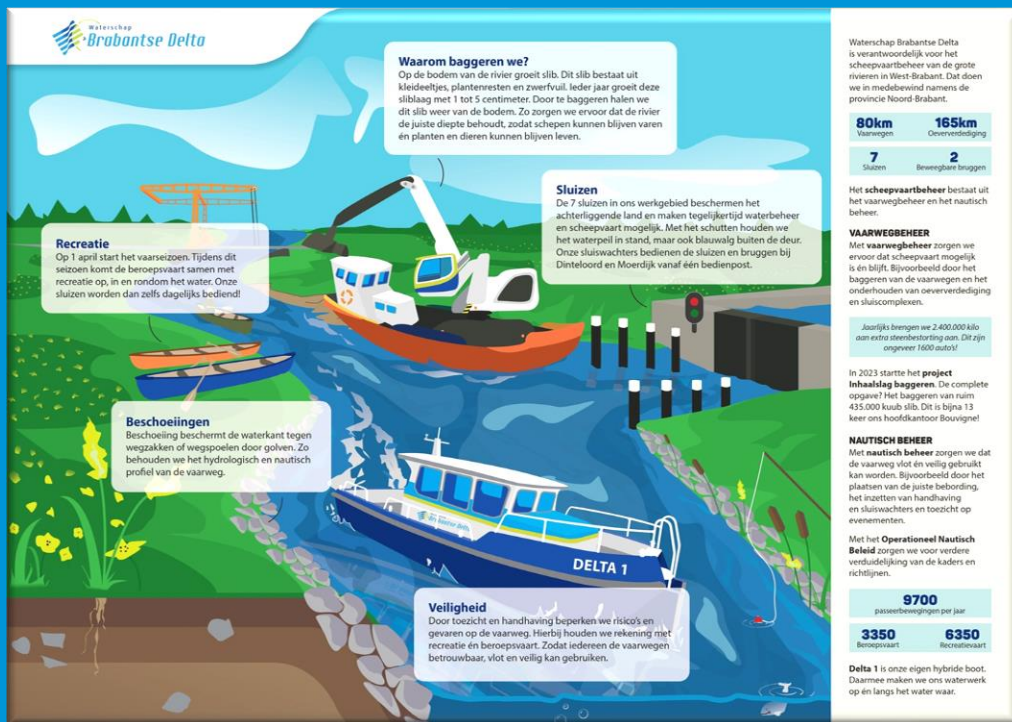
Er wordt verder ingezet op het terugdringen van muskusratten tot aan de landsgrens. Dit verloopt volgens planning. Op 1 juli 2022 is de herziening van de Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) in werking getreden, wat de Brabantse waterschappen verplichtte om hun gemeenschappelijke regelingen, waaronder de Gemeenschappelijke Regeling Muskusratten, aan te passen. Halverwege 2025 wordt de wijziging op de Gemeenschappelijke Regeling bestuurlijk geagendeerd en ter besluitvorming voorgelegd.

PROGRAMMA WATERVEILIGHEID EN VAARWEGEN

THEMA: STRATEGISCH CRISISMANAGEMENT / doelstelling:

In de visie op Waterveiligheid is het model strategisch crisismanagement opgenomen. Dit model helpt om bewust na te denken en keuzes te maken over het verkleinen van het risico (de kans of het effect). In 2025 is gestart met het opstellen van een Visie Toekomstbestendige Crisisaanpak. Dit verloopt volgens planning.

THEMA: SCHEEPVAARTBEHEER OP ORDE / doelstelling:

In 2025 zal 70% van de belangrijkste vaarwegen voldoen aan de vigerende richtlijnen. Het project Inhaalslag Baggeren verloopt volgens planning. Het waterschap heeft uitgesproken met de provincie Noord-Brabant te willen werken aan een ambitieniveau op de vaarwegen op de (middel-) lange termijn. Hierop heeft de provincie in het eerste kwartaal van 2025 toegezegd een visie op de vaarwegen in West-Brabant op te willen stellen, in samenwerking met het waterschap. Hierin wordt onder andere gekeken naar de verwachte ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit en bedrijvigheid, maar ook naar andere relevante thema's.

PROGRAMMA WATERVEILIGHEID EN VAARWEGEN

THEMA: DUURZAAMHEID EN INNOVATIE

Klimaatbestendige ruimtelijke ontwikkeling:

De verandering van het klimaat heeft grote impact op de regio Midden- en West-Brabant. De druk op de ruimte neemt toe, ontwikkelingen zoals nieuwe woningbouwlocaties vinden in hoog tempo plaats, terwijl we tegelijkertijd steeds vaker geconfronteerd worden met weersextremen. Dit vraagt om een stevige aanpak om samen met partners, medeoverheden, inwoners en bedrijven te werken aan duurzame ruimtelijke keuzes en een klimaatrobuuste inrichting van het gebied. In de visie Waterveiligheid (2022) is een handelingsperspectief beschreven, waar binnen het programma Waterveiligheid en Vaarwegen invulling aan wordt gegeven. Dit gebeurt door aan de ene kant de werking van en gevolgen op eigen assets in beeld te brengen en aan de andere kant een proactieve houding aan te nemen richting de medeoverheden welke in het ruimtelijke domein acteren. Op het gebied van de eigen assets is in het eerste kwartaal van 2025 gestart met een beleidsstudie rondom de compartimenteringskeringen. Hierin wordt de huidige werking van deze compartimenteringskeringen beoordeeld en worden kansen verkend om overstromingsrisico's te verkleinen.

Duurzaam beheer van waterkeringen en vaarwegen:

In het eerste kwartaal van 2025 is gestart met het emissieloos baggeren van de vaarwegen, waarmee een belangrijke bijdrage wordt geleverd aan de duurzaamheidsdoelstellingen van het waterschap.

RISICO'S EN AANDACHTSPUNTEN

- Het klimaat verandert. Het waterschap kan hierdoor steeds vaker worden geconfronteerd met extreme onvoorziene situaties. Het omgaan met onzekerheden wordt hierdoor steeds belangrijker. Strategisch Crisismanagement geeft handvatten om hier invulling aan te geven. Echter, klimaatverandering blijft een groot risico.
- In de "Kadernota HWBP 2025" is een aantal maatregelen geïntroduceerd die ervoor zorgen dat er een stabielere programma ontstaat. Voor waterschap Brabantse Delta zijn er echter geen gevolgen voor de reeds geprogrammeerde projecten en de projecten die in uitvoering zijn. Voor het traject Keizersveer-Waalwijk wordt op dit moment een trajectaanpak en ingangstoets doorlopen om daarna opgenomen te kunnen worden op het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Door de maatregelen in de "Kadernota HWBP 2025" is het echter onzeker of de wensprogrammering voor dit project aansluit bij de beschikbare financiële ruimte binnen het Hoogwaterbeschermingsprogramma.
- Vanwege grote financiële druk binnen het Hoogwaterbeschermingsprogramma hebben de waterschappen in 2024 een positieve grondhouding uitgesproken om op middellange termijn (vanaf 2030) de solidariteitsbijdrage met 1,25 miljard euro te verhogen. Voorwaarde hiervoor was wel dat het Rijk een even grote (extra) investering doet. In de Voorjaarsnota 2025 die op 17 april 2025 werd gepresenteerd, is door het Rijk 1 miljard euro extra gereserveerd voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma op de middellange termijn. Hierbij is ook de aankondiging gedaan dat het resterende deel van 250 miljoen euro op een later moment wordt ingevuld.
- Er is een landelijk tekort van inzet met betrekking tot het beheer van muskusratten. Hierdoor zou op termijn de uiteindelijke doelstelling (terugdringen tot de landsgrens) in het geding kunnen komen. Voor het beheergebied van waterschap Brabantse Delta gaat de inzet onverminderd door.

DOEL

Het waterschap investeert met gebiedspartners en water- en bodemgebruikers in grensoverschrijdende klimaatrobuuste waterlandschappen (horizon 2050). We sluiten aan bij natuurlijke processen en werken aan gezond, voldoende water als levensader voor biodiversiteit en een aantrekkelijke leefomgeving. Hierbij zetten we ons in voor voldoende water van goede kwaliteit, waarbij we anticiperen op veranderingen in het klimaat en weersextremen.

BIJDRAGE DUURZAME DOELEN

BELANGRIJKSTE INDICATOREN

Gezond water: Realisatiegraad Kaderrichtlijn Water / KPI 2025: 59%
Prognose eind 2025 burap 1: 62%

Toelichting: Het gemiddelde betreft de onderstaande 8 maatregelen binnen het KRW-maatregelenpakket: natte natuurpleks, beek en kreekherstel, bouwen met natuur, ecologische verbindingzones, vispassages, onderzoeken/pilots, akkerrandenbeheer, en extensief onderhoud.

Water in balans:

Mate van realisatie droogtemaatregelen (%) / KPI 2025: 46%
Voldoen aan marges peilbesluiten / KPI 2025: 87%

Prognose eind 2025 burap 1: Voor wat betreft het aantal acties vanuit de Droogteagenda en het Grondwaterconvenant (en van toepassing op WBD), verwachten we de geplande acties van 2025 100% te realiseren. Cumulatief zullen we naar verwachting eind 2025 46% van alle acties gerealiseerd hebben

Ten aanzien van de peilbesluiten zijn tot op heden geen afwijkingen geconstateerd als gevolg van weersafwijkingen. Daarom is de verwachting dat we eind dit jaar wel de gestelde KPI van 87% zullen halen.

Klimaatbestendige regio: Het aantal stroomgebieden waar we een actuele, integrale visie hebben opgesteld vanuit het handelingsperspectief "Water en Bodem sturend" / KPI 2025: 3 stroomgebieden

Prognose eind 2025 burap 1: 0

Toelichting: Er wordt dit jaar naar verwachting een start gemaakt met de stroomgebieden Mark (en Bovenlopen) en de zeekeleipolders (Polder 2.0) als prioritaire gebieden uit het Waterbeheerplan.

WAT KOST HET

Programma Watersystemen	Begroting 2025	Prognose Burap 1	Verschil
Bruto lasten	73,80	74,32	+0,52
Baten	3,51	3,69	+0,18
Netto lasten	70,29	70,63	+0,34
Bruto investeringen	19,0	19,0	+0,00
Subsidies/bijdragen	7,0	7,0	+0,00
Netto investeringen	12,0	12,0	+0,00

alle bedragen x € 1.000.000

Lasten en baten

De verwachte bruto lasten zijn € 520.000 hoger dan begroot, met name doordat de prijzen uit de aanbesteding voor het maaionderhoud aanzienlijk hoger liggen (+€ 0,5 miljoen) dan vooraf geraamd. Voor een meer uitgebreide verklaring van de verschillen zie paragraaf 3.2 Financiën.

Investeringsuitgaven

Niet van toepassing

THEMA: GEZOND WATER / doelstelling:

In West-Brabant streven we naar een gezonde leefomgeving waarin schoon water een essentieel onderdeel is. Tegen 2027 moet ons watersysteem voldoen aan de eisen van de **Kaderrichtlijn Water (KRW)**. Dit vereist niet alleen specifieke projecten, maar ook dagelijkse beheermaatregelen en diverse stimuleringsinitiatieven. De waterkwaliteitsopgave gaat verder dan de KRW en blijft ook na 2027 van kracht.

In maart hebben de Provincie en waterschappen de **Strategienota KRW-Impuls Brabant** gepresenteerd. Hiermee werken we aan een hoger KRW-doelbereik en de waterkwaliteitsopgave op lange termijn. De specifieke maatregelen voor WBD worden in juni ter besluitvorming aan het AB voorgelegd. Vooruitlopend hierop zijn enkele voorbereidingen getroffen:

- In de ontwikkelpilot Rietkreek/Bronaanpak Chemische stoffen is een werkwijze getest om de (on)mogelijkheden voor een aanpak in dat gebied in kaart te brengen. De borging van de opgehaalde maatregelen en de uitrol van de werkwijze bij andere stroomgebieden worden binnenkort uitgewerkt. Dit jaar wordt onder andere de instroom en uitstroom bij rwzi's voor een breder pakket aan stoffen gemeten om gericht naar bronnen te kunnen zoeken. Gemeenten en omgevingsdiensten zijn vanaf de beeldvormende sessie betrokken, wat de samenwerking verbetert.
- Ook voor de inzet van de gemeentelijke ambassadeur zijn voorbereidingen getroffen en is een checklist KRW-restopgave ontwikkeld. Hiermee zal de ambassadeur vanuit de werkregio's de gemeenten stimuleren om, voorafgaand aan de verkiezingen, een KRW-actieplan op te stellen. De benodigde grondpositie voor de inrichtingsmaatregelen is in kaart gebracht en kansen worden versneld opgepakt om tijdige realisatie te waarborgen. Daarnaast wordt dit jaar gewerkt aan de aanpak van de verspreiding van plaagsoorten en exoten.
- Op het gebied van microverontreinigingen hebben we dit jaar de pilot 'Handelingskader bronaanpak chemische stoffen' uitgevoerd. Bij de pilot hebben we voor het KRW-lichaam Rietkreek-Lange Water gekeken naar de probleemstoffen, (lokale) bronnen en resterend handelingsperspectief in samenwerking met gemeente en OMWB. Daarnaast is ook een werkwijze ontwikkeld om dit ook toe te gaan passen bij de andere KRW-lichamen. Verwachting is om ook voor de andere KRW waterlichamen een dergelijke aanpak te starten.
- Daarnaast wordt dit jaar een groot meetprogramma uitvoeren bij de zuiveringen door een breed pakket aan chemische stoffen te meten in het effluent en oppervlaktewater (en medicijnresten in influent). Dit meetprogramma loopt wel door tot 2026 met meerdere meetrondes bij zuiveringen.

Voor klimaatbestendige watersystemen en de daarvoor noodzakelijke **biodiversiteitsherstel**, wordt met ingang van 2025 ingezet op het in 2024 vastgestelde beleidskader met activiteiten voor het waterschap breed (actieplan Biodiversiteit). Er zijn al wat kleinschalige inrichtingsmaatregelen uitgevoerd, zoals het inzaaien van enkele RWZI locaties. In 2025 zullen meer kleinschalige inrichtingsmaatregelen worden uitgevoerd. Parallel wordt er dit jaar gewerkt aan een doorvertaling van het actieplan Biodiversiteit om een effectief uitvoeringsprogramma voor biodiversiteit op te kunnen zetten.

THEMA: WATER IN BALANS / doelstelling:

Samen met meerdere partijen in laag-Nederland hebben de laatste voorbereidingen plaatsgevonden in het kader van **Freshem-NL**. Binnen dit project wordt de zoet & zoutverdeling in de ondergrond in beeld gebracht met een helikopter. De ondergrond van ons peilbeheerste gebied wordt hiervoor in beeld gebracht.

In de **PAN-polders** werken we aan een mogelijke optimalisatie van de zoetwatersituatie. We zitten hiervoor in een gezamenlijk (gebieds)proces met agrariërs. De jaren 2024 en 2025 worden gebruikt om het zoutbeeld in de polder in kaart te brengen (variatie in tijd en ruimte). Eind 2025 weten we welke optimalisatiemogelijkheden er zijn en of maatregelen uitgevoerd kunnen worden.

Aan de voet van de Brabantse Wal speelt het project **Water tussen Wal en Schelde**. Samen met de twee provincies, Waterschap Scheldestromen en Brabants Landschap worden maatregelen uitgewerkt waarmee afstromend water van de Brabantse Wal nuttig gebruikt kan worden. Water dat nu nog de Westerschelde instroomt kan namelijk ook worden gebruikt voor de N2000-doelen van het Markiezaatsmeer. In 2025 vindt definitieve besluitvorming plaats of er ook water naar het meer afgeleid gaat worden. Inzet is uitvoering van de maatregelen en afronding eind 2027.

Als onderdeel van de **Krekenvisie West-Brabant** vindt in de deelgebieden Cruislandse Kreken en Ligne-Steenbergse Vliet de voorbereiding en uitvoering van kreekherstel plaats en worden EVZ's aangelegd. In combinatie met een goed (dynamisch) peilbeheer wordt hiermee het systeem robuuster en kan in perioden van dreigend watertekort water in het gebied worden vastgehouden.

Grondwater speelt een belangrijke rol in het vinden van een goede balans tussen verschillende functies. We houden daarbij nadrukkelijk rekening met de gevolgen van klimaatverandering en weersextremen. Communicatie met inwoners en ondernemers over waterbewustzijn en het daarbij horend handelingsperspectief, is ontzettend belangrijk.

In 2025 worden verschillende belangrijke stappen en maatregelen verwacht binnen de **Droogteagenda**. Er wordt gewerkt aan het vergroten van de sponswerking realisatie vernattingsmaatregelen en verdampingsbeperking via bosrevitalisering. Daarnaast worden pilots uitgevoerd op het gebied van grondwateraanvulling, industrie (plan van aanpak circulair waterbeheer), landbouw, en stedelijke omgeving.

Dit jaar worden scenario's en afwegingen voor het **toepassen/hergebruik van effluent** bepaald. De planning voor het nieuwe beregeningsbeleid wordt dit jaar bekendgemaakt. Daarbij worden het BBWP (voorheen Bedrijfswaterplan) en debietmeters meegenomen.

Dit jaar wordt gewerkt aan de opstelling van een **droogteprotocol** en een **Brabant brede natschade regeling**. Tevens wordt de mid-term review van het grondwaterconvenant gepresenteerd, met focus op samenwerking en benodigde inspanningen.

THEMA : KLIMAATBESTENDIGE REGIO / doelstelling:

De verandering van het klimaat heeft grote impact op de regio Midden- en West-Brabant, zeker ook voor het waterbeheer, terwijl de druk op de ruimte toeneemt. Dit vraagt om een stevige aanpak om samen met partners, medeoverheden, inwoners en bedrijven te werken aan een duurzame ruimtelijke keuzes (rekening houdend met het water- en bodemsysteem) en een klimaatrobuuste inrichting van het watersysteem. Om invulling te geven aan deze robuuste inrichting is in 2024 het principe "Water en bodem sturend" een impuls gegeven. Voor 2025 en verder geven we uitvoering aan dit perspectief door blijvende communicatie en door te werken volgens de tweesporen aanpak uit het handelingsperspectief.

Voor 2025 staat in dit kader de start van de systeemvisie Zeekleipolders vanuit de Regionale InvesteringsAgenda van de Stedelijke Regio West-Brabant op de agenda. We gaan daarvoor samen met de stedelijke regio een plan van aanpak maken om inzicht te krijgen over hoe een klimaatrobuuste en plantbased polder er uit zou kunnen zien.

We verwachten op dit vlak in 2025 dat er veel ontwikkelingen zullen zijn vanuit Powerport Moerdijk. Daarnaast gaan we in 2025 werken aan een aanpak voor het ontwikkelen van de lokale laagten (ook ter voorbereiding op het volgende WBP) en gaan aan de slag met de Mark en Bovenlopen als prioritair gebied uit het Waterbeheerplan.

RISICO'S EN AANDACHTSPUNTEN

Volledige uitvoering van alle afgesproken KRW-inrichtingsmaatregelen voor eind 2027 is en blijft een grote uitdaging. De KRW-opgave staat niet op zichzelf maar is onderdeel van een transitie naar robuuste waterlandschappen. Een robuust waterlandschap is in staat om te gaan met zowel (extreem) droge als natte omstandigheden. Voor een robuust waterlandschap is het van belang de ruimte evenwichtig in te richten, met 'water en bodem sturend' als belangrijk adagium.

Complicerende factor is dat de brongebieden van een aantal beken op zandgronden in Vlaanderen liggen. Grens-ontkennende afstemming en samenwerking heeft daarmee een hoge prioriteit.

Voor KRW-maatregelen in de context van deze bredere transitie is het nodig te kunnen beschikken over gronden. Naast water zijn er andere urgente maatschappelijke opgaven (stikstof, woningbouw, natuur) die druk leggen op de beschikbare grond. De hoge gronddruk is het belangrijkste risico voor het tijdig uitgevoerd krijgen van de resterende KRW-inrichtingsmaatregelen.

Ook is urgentie en draagvlak bij stakeholders voor het treffen van KRW-maatregelen belangrijk om alle waterkwaliteitsdoelen en normen te kunnen halen. Adequate generieke wet- en regelgeving (o.a. meststoffen, gewasbeschermingsmiddelen, toelating van producten) die doelmatig stuurt en stimuleert is belangrijk voor het kunnen organiseren van gebiedsgericht maatwerk.

In 2025 zet de KRW-impuls Brabant in op versnelling van de uitvoering van de KRW-inrichtingsmaatregelen. Optimale inzet van het beschikbare instrumentarium is hierbij cruciaal. Samen met gemeenten en de omgevingsdienst werkt het waterschap ook aan grip krijgen op indirecte lozingsbronnen van probleemstoffen voor de waterkwaliteit. Ook gaan we kijken hoe we de effectiviteit van (combinaties van) maatregelen beter in beeld kunnen krijgen. In juni 2025 neemt het algemeen bestuur een besluit over de KRW-impulsmaatregelen.

DOEL

Waterschap Brabantse Delta neemt een maatschappelijke verantwoordelijkheid en pakt een actieve rol in het verduurzamen van onze omgeving. We werken samen met partners aan een vitale regio die klimaatbestendig, klimaatneutraal en circulair is en waarbinnen biodiversiteit is hersteld.

BIJDRAGE DUURZAME DOELEN

WAT KOST HET?

De activiteiten in dit programma zorgen voor een impuls en strategiebepaling op het gebied van Klimaat & Duurzaamheid bij de uitvoering van onze kerntaken. Deze zijn opgenomen in de programma's Watersystemen, Waterveiligheid & Vaarwegen en Waterketen. De kosten van de activiteiten van dit programma maken integraal onderdeel uit van de geraamde kosten voor de drie bovengenoemde programma's en de bedrijfsvoering van het waterschap. Bovenstaande geldt ook voor de investeringen. Aan dit programma zijn geen directe investeringen gekoppeld.

PROGRAMMA KLIMAAT EN DUURZAAMHEID

BELANGRIJKSTE INDICATOREN

Klimaatadaptatie: In 2050 is ons werkgebied waterrobuust en klimaatbestendig ingericht.

Prognose eind 2025 burap 1: conform planning

Toelichting: De afgesproken inzet van het waterschap in de ruimtelijke samenwerkingsverbanden lopen volgens plan.

Klimaatneutraal: Het waterschap streeft naar klimaatneutraliteit in de eigen bedrijfsvoering in 2035 en in de keten, inclusief de uitstoot van derden, in 2040.

Prognose eind 2025 burap 1: conform planning

Toelichting: De sporen om te komen tot energie en klimaatneutraliteit lopen volgens planning, wat betreft de CO2-prestatieladder is een andere keuze gemaakt. We zijn energieneutraal, maar verleggen de focus naar het in balans brengen van ons eigen energiesysteem.

Circulair: In het grondstoffenakkoord is de ambitie afgesproken om te streven naar een 100 % circulaire economie in 2050. Als tussenstap streeft het waterschap naar 50 % minder primair grondstoffengebruik in 2030.

Prognose eind 2025 burap 1: conform planning

Toelichting: In de 2e helft van 2025 wordt gestart met het opstellen de routekaart circulariteit.

Biodiversiteit: In 2050 heeft het waterschap een herstelde biodiversiteit.

Prognose eind 2025 burap 1: conform planning

Toelichting: Er is gestart met het uitvoeren van het actieplan biodiversiteit en de eerste maatregelen zijn gepland.

Duurzaam opdrachtgeverschap: Bij alle inkopen en aanbestedingen wordt Duurzaam Opdrachtgeverschap toegepast.

Prognose eind 2025 burap 1: conform planning

THEMA: KLIMAAT EN DUURZAAMHEID

Duurzaam opdrachtgeverschap: Duurzaam opdrachtgeverschap vertalen we door naar onze eigen werkprocessen. Hierbij maken we gebruik van assetmanagement.

Klimaatbestendige regio:

- Het stimuleren van en deelnemen aan strategische ruimtelijke trajecten. Dit kunnen ruimtelijke trajecten van anderen zijn zoals de 2 stedelijke regio's, het ruimtelijke voorstel en Powerport Moerdijk of (gebieds)processen die het waterschap zelf initieert op basis van het waterbeheerprogramma (zoals Mark en Bovenlopen).
- Het door ontwikkelen van een strategisch onderzoeksprogramma op het vlak van water en ruimte (klimaatadaptatie en Water en Bodem Sturend), die het waterschap strategisch voorbereidt op de vragen van morgen.

Klimaatneutraal:

- Energie: We verhogen duurzame opwek op onze assets, ontwikkelen een Slim Energiemanagementplan en verbeteren het CO2-dashboard voor realtime monitoring en sturing.
- Warmtetransitie: Samen met de Brabantse waterschappen stellen we een waterenergievisie op om proactief bij te kunnen dragen aan de warmtetransitie in de regio voor onder andere aquathermie.
- CO2-reductie: We doen onderzoek naar lachgasuitstoot op de zuiveringen waarbij de focus ligt op monitoren en het treffen van maatregelen. Op dit moment is, mede gezien de beperkte capaciteit in de organisatie, de CO2 prestatieladder niet de meest geschikte methode. In plaats daarvan willen we de focus verleggen naar data gedreven werken en de monitoring in het programma Klimaat & Duurzaamheid

Circulair: In 2025 stellen we een routekaart circulariteit op om de doelstellingen in 2030 te bereiken. Daarnaast werken we aan de volgende activiteiten:

- Waterkringloop: het aanwezige water optimaal benutten.
- Hergebruik grondstoffen uit watersystemen: inventariseren van mogelijkheden en benutten van kansen.
- Terugwinnen van grondstoffen uit de waterketen: ondersteunen van lopende innovatieve projecten.

Biodiversiteit: Binnen het spoor Biodiversiteit zetten we in op het versterken van biodiversiteit als basis voor gezond ecosysteemherstel: Dit doen we door o.a.:

- Natuurlijke oplossingen te gebruiken in waterbeheer.
- Door het uitvoeren van het actieplan biodiversiteit zetten we op onze eigen assets in op een ecologisch gezond en veerkrachtig blauw-groen netwerk.
- Ecosysteemherstel te koppelen aan de andere maatschappelijke opgaven van het waterschap (integrale benadering).

RISICO'S EN AANDACHTSPUNTEN:

- Voor het behalen van de doelstellingen is er afhankelijkheid van maatregelen, activiteiten en gedrag van anderen.
- De landelijke beleidslijn en bijbehorende financiering zijn onzeker en soms conflicterend met de ingezette koers van Europese en regionale overheden.
- Op regionale schaal worden momenteel de stedelijke regio's geformaliseerd, voor het waterschap zijn dit belangrijke podia voor regionale samenwerking.
- Om de doelstellingen op de lange termijn te halen, moeten er nu activiteiten uitgevoerd worden. Dit vraagt een transitiepad en een concrete doorvertaling. Dat zijn complexe vraagstukken die gepaard gaan met onzekerheden en tegengestelde belangen.

PROGRAMMA INNOVATIE EN DIGITALE TRANSFORMATIE

DOEL

Waterschap Brabantse Delta ontwikkelt zich verder richting een innovatieve en digitaal georiënteerde organisatie. Watertaken worden slimmer, beter en anders uitgevoerd dankzij innovaties, digitale tools en informatie. Hierdoor wordt ook de dienstverlening verhoogd.

BIJDRAGE DUURZAME DOELEN

WAT KOST HET

Bedrijfsvoering	Begroting 2025	Prognose Burap 1	Vershil
Bruto investeringen	4,0	4,0	0,0
Subsidies/bijdragen	0,0	0,0	0,0
Netto investeringen	4,0	4,0	0,0

alle bedragen x € 1.000.000

Investeringsuitgaven

De investeringsuitgaven lopen conform planning

BELANGRIJKSTE INDICATOREN

Slim- en informatie gestuurd: Ieder proces heeft minstens 1 concreet plan uitgewerkt in value cases ten behoeve van efficiënter en effectiever informatie gestuurd werken.

Prognose eind 2025 burap 1: 10 van 10

Toelichting: dit is een groeiproces en kansen zijn meegenomen in de kadernota

Assetmanagement: Eind 2025 is assetmanagement op certificeerbaar niveau.

Prognose eind 2025 burap 1: Certificeerbaar niveau

Toelichting: op instrumenteel niveau wordt dit gerealiseerd. In houding en gedrag krijgt dit nog de nodige aandacht.

Bewustwording: Op basis van strategische personeelsontwikkeling en investeringen in bewustwording brengt iedere (team)manager actief ontwikkelactiviteiten in kaart brengen voor zijn of haar team.

KPI eind 2025: 80%

Prognose eind 2025 burap 1: 80%

Toelichting: er is een start gemaakt met SPO en 21ste eeuwse vaardigheden en implementatie Columbus kompas

Innovatie: Scenarioplanning is uitgewerkt in een toekomstscenario's voor RWZI Dongemond.

Prognose eind 2025 burap 1: Gerealiseerd

Toelichting: is afgerond, planvorming is vervolgens gestart.

Artificial Intelligence: Er zijn minimaal 2 processen actief met de inzet van AI (in een nieuwe toepassing).

Prognose eind 2025 burap 1: 2 processen

Toelichting: de pilot AI is afgerond. Er is een start gemaakt met het structureel verankeren van AI in de organisatie door verkennen, leren en experimenteren.

PROGRAMMA INNOVATIE EN DIGITALE TRANSFORMATIE

THEMA: INNOVATIE EN DIGITALE TRANSFORMATIE / doelstelling:

In 2027 is waterschap Brabantse Delta zoveel als mogelijk getransformeerd naar een innovatieve en digitaal georiënteerde organisatie. Watertaken worden slimmer, beter en anders uitgevoerd dankzij innovaties, digitale tools en informatie. Hierdoor wordt ook de dienstverlening verhoogd.

Digitale transformatie

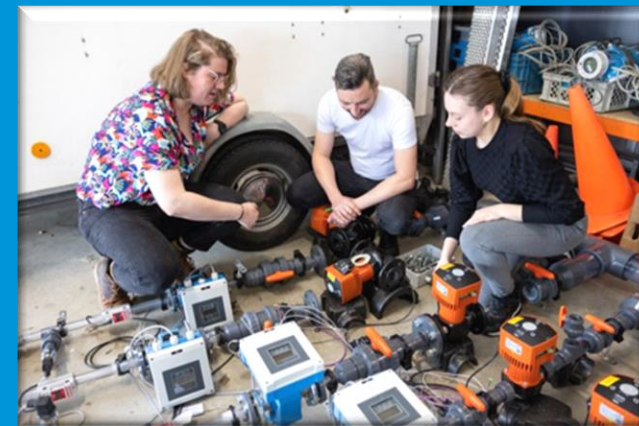
Zoals bekend is het doel van dit programma/ thema de kansen, verwachtingen en mogelijkheden van de toenemende digitalisering inzetten om de blijvende stap te maken naar een digitaal georiënteerde en wendbare organisatie (Digitale Transformatie) waarbij de omgeving centraal staat. Via de onderscheidenlijke sporen van het programma worden initiatieven die bijdragen aan het doel aangejaagd en gestimuleerd bij medewerkers en bestuurders en met elkaar in verbinding gebracht. Een ontwikkeling die hierbij opvalt is dat Digitale Ethiek steeds belangrijker wordt. Mede door de toename van de hoeveelheid aan data i.c.m. transparantie en de toenemende inzet van AI. Denk hierbij aan risico's van data die verzameld wordt via drones, big brown data, en de herleidbaarheid van data naar personen. Er wordt gestimuleerd bij pilots en projecten vooraf goed nadenken over ethische risico's.

In samenwerking met alle waterschappen is een nieuw Koersplan voor het Waterschapshuis opgesteld. Daarnaast is door de Unie van Waterschappen de zogenaamde Vaarkart ten behoeve van de Digitale Transformatie van waterschappen opgesteld. Beide strategische documenten zijn ondersteunend aan de eerder door Brabantse Delta beschreven ambitie.

Het strategische thema voor de komende jaren is het verder brengen van datamanagement als basis voor datagedreven werken. Dit is randvoorwaardelijk voor het behalen van onze doelen binnen de waterprogramma's. Dit behelst investering in ontwikkeling van mens, proces en techniek.

Innovatie

De implementatie van een innovatiehub loopt vanuit 2024 door in 2025. Ook de realisatie van een R&D lab welke invulling geeft aan het thema innovatie vindt in 2025 plaats, in lijn met de gestelde programma doelstellingen. RWZI Dongemond is gekozen voor het scenariotraject vanwege de complexiteit van de opgaven en de onzekerheden. Dit zal bijdragen aan de ontwikkeling van diverse toekomstscenario's en het bekwaam maken van medewerkers in scenario denken. Het waterschap presenteert zijn innovaties op www.winnovatie.nl.

Waterschap Brabantse Delta

Postbus 5520, 4801 DZ Breda

Bouvignelaan 5, 4836 AA Breda

T 076 564 10 00

E info@brabantsedelta.nl

I www.brabantsedelta.nl

